

LBRIS

We know
books

Ernest Hemingway, *For Whom the Bell Tolls*

Copyright © Hemingway Foreign Rights Trust

© 2008, 2014, 2025 by Editura POLIROM, pentru traducerea
în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Copyright © 1943 by PARAMOUNT PICTURES

Editura POLIROM

Iași, Bd. Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Bd. Gheorghe Șincai nr. 9A, bl. 3A,
sc. A, et. 6, ap. 18, sector 4, 040312, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

HEMINGWAY, ERNEST

Pentru cine bat clopotele / Ernest Hemingway; trad. din
lb. engleză și note de Ionuț Chiva. - Iași: Polirom, 2025

ISBN: 978-630-344-108-5

I. Chiva, Ionuț (trad.; note)

821.111

94

Printed in ROMANIA

ERNEST HEMINGWAY

Pentru cine bat clopotele

Traducere din limba engleză
și note de Ionuț Chiva

POLIROM
2025

„Nici un om nu este o *insulă*, nu-și este sieși de-ajuns; fiecare om e o fărîmă de *continent*, o bucată din *țărîm*; un singur *bulgăr* de i-ar smulge *mare*, și *Europa* este împuținată în suferință, ca pentru orice *limbă de pămînt*, ca pentru *moșia domniei tale* sau a *tovarășilor* ce te-nconjoară; *moartea* oricărui om *pe mine* mă sărăcește, căci eu sînt parte a *omenirii*; de aceea vin și zic, să nu-ntrebi niciodată pentru cine bat *clopotele*. Pentru *tine* iată că bat.“

John Donne

Capitolul unu

Stătea întins pe burtă, în pădure, pe pămîntul cafeniu acoperit cu ace de pin, își ținea capul pe brațe și, mult deasupra lui, vîntul foșnea printre copaci. Coasta muntelui era lină în partea în care se oprise – dedesubt însă devenea abruptă, permițîndu-i să străbată cu privirea întunericul de gudron al șoselei care șerpuia prin trecătoare. De-a lungul drumului curgea un rîu și, mai departe, în trecătoare, văzu un joagăr și apa revărsîndu-se peste stăvilă, albă în lumina soarelui de vară.

— Ăla-i joagărul? întrebă.

— Da.

— Nu-mi aduc aminte de el.

— A fost construit după ce ai trecut tu pe-aici.

Ăla vechi e mai departe, mult mai la vale.

Întinse copia hărții militare pe pămînt și o cercetă atent. Bătrînul se uita și el, peste umărul lui – era scund, solid și purta o cămașă neagră, țărănească, pantaloni gri, scortșoși ca fierul, și pantofi cu talpă de sfoară. Respira greoi în urma urcușului și-și sprijinise mîna pe unul dintre cele două rucsacuri grele pe care le căraseră-n spate.

— Deci nu putem vedea podul de-aici.

— Nu, răspunse bătrînul. Pe-aici e cel mai ușor de străbătut trecătoarea, rîul curge lin. Mai la vale, pe-ăcolo pe unde se pierde drumul

LIBRIS | water books
Între copaci, râul o ia brusc în jos și se formează un defileu abrupt...

- Da, mi-aduc aminte.
- Da, și podu-i făcut peste defileu.
- Și posturile lor unde-s?
- Unu-i chiar la joagăru' ăla.

Tinărul care observa regiunea își scoase binoclul dintr-un buzunar al cămășii de flanelă, de un kaki ponosit, șterse lentilele cu o batistă și se apucă să regleze focalizatorul pînă cînd paletele morii apărură dintr-odată clar, ca și banca de lemn de lîngă ușa - văzu și maldărul uriaș de rumeguș care se ridica în spatele umbrarului sub care era așezat ferăstrăul circular și o parte din jgheabul prin care erau coboriți buștenii de pe muntele care se înălța pe celălalt mal al râului. Prin lentilele binocului apa râului se vedea limpede și lină și, dedesubtul micii cascade care se prăbușea peste stăvilă, stropii țîșneau în vînt.

- Nu văd nici o santinelă.
- Da, dar iese fum din casa de lîngă moară. Și mai sînt și niște rufe întinse la uscat.
- Da, asta văd și eu, da' nu văd nici o santinelă.

— Poate stă sub umbrar. Tre' să fie foarte cald acolo la ora asta. Zic că stă în capătu' celălalt al barăcii, de aia nu-l vedem.

- Se poate. Și postul următor unde-i?
- Dincolo de pod. La coliba omului care îngrijește de drum, kilometrul cinci din capul trecătorii.

- Cîți oameni au acolo? întrebă tinărul arătînd spre joagăr.
- Patru, cred, și un caporal.
- Și mai la vale?
- Mai mulți. O să aflu eu.
- Și la pod?
- Acolo-s mereu doi. Cîte unu' la fiecare cap.

— O s-avem nevoie de ceva oameni. De cîți poți face rost?

— Pot s-aduc cîți vrei. Sînt cu grămada prin munți.

— Cîți?

— Mai mult de-o sută. Da-s împărțiți în grupuri mici. De cîți ai nevoie?

— Îți spun după ce ne uităm la pod.

— Vrei să mergem acum?

— Nu. Acu' vreau să mergem la locul unde o să ascundem explozibilul ăsta pînă o s-avem nevoie de el. Dacă se poate, aș vrea să-l ascundem într-un loc foarte sigur, care să nu fie la mai mult de juma' de oră de pod.

— Nici o problemă. Din locul ăla se face o vale pînă la pod. Însă acum trebuie să urcăm ceva ca s-ajungem acolo. Ți-e foame?

— Da, spuse tinărul. Da' lasă că mîncăm mai încolo. Cum te cheamă? Am uitat.

Luă faptul că uitase asta ca pe un semn rău.

— Anselmo, spuse bătrînul. Mă cheamă Anselmo și-s din Barco de Avila. Hai să te-ajut să-ți pui rucsacul.

Tinărul, înalt și slăbuț, cu părul blond, ars de soare, așa cum și chipul îi era ars de soare și vînt, îmbrăcat într-o cămașă de flanelă decolorată de soare, o pereche de pantaloni țărănești și pantofi cu talpă de sfoară, se aplecă, își trecu brațul printr-una din curelele de piele și-și aruncă rucsacul pe umăr. Își trecu brațul pe după cealaltă curea și-și potrivi sacul pe spate. Cămașa îi era încă udă la spate, unde stătuse pînă atunci rucsacul.

— Gata, l-am pus. Pe unde-o luăm?

— Urcăm, spuse Anselmo.

Aplecați sub greutatea sacilor, transpirînd, s-au pornit să urce prin pădurea de pini ce acoperea muntele. Tinărul nu-și dădea seama dacă

URRIS | we know books

urmau o potecă, însă continuau să urce coasta muntelui, puțin pieziș, și tocmai trecuseră de un pîriaș, iar bătrînul urca hotărît mai departe păstrînd ritmul, pe marginea albiei stîncioase. Panta se făcuse și mai abruptă, și mai greu de urcat, pînă ce, într-un loc, pîriul părea să se prăvălească peste o stîncă de granit netezită, care se înălța deasupra lor și, ajuns lingă ea, bătrînul se opri și aștepta ca tînărul să-l ajungă din urmă.

— Te descurci?

— Da, răspunse tînărul.

Transpira din greu și din cauza urcușului i se pusese cîrcei în mușchii coapselor.

— Așteaptă-mă aici. O iau înainte ca să-i avertizez. N-ai vrea să se tragă asupra ta cu toată încărcătura aia pe care o porți în spate.

— Nici nu glumi măcar pe tema asta. Mai e mult de-aici?

— Nu, e foarte aproape. Cum îți zice matala?

— Roberto, răspunse tînărul.

Își lăsase rucsacul de pe umeri și-l așezase cu grijă între doi bolovani de lingă pîriu.

— Bine, Roberto, păi atunci așteaptă aici și vin eu să te iau.

— Bine, răspunse tînărul. Da', ia zi, pe drumul ăsta vrei să coborîm la pod?

— Nu. O s-o luăm prin altă parte. E un drum mai scurt și mai ușor.

— N-aș vrea să depozităm materialele astea prea departe de pod.

— Las' c-o să vezi. Dacă n-o să-ți convină, găsim alt loc.

— Bine, vedem.

Se așeză lingă rucsacuri și-l urmări din priviri pe bătrînul care se cățara pe stîncă. Nu era greu de urcat și, după felul în care își găsea puncte de sprijin fără să le caute, tînărul își dădu seama că nu făcea asta pentru prima oară.

Și totuși, cei care se aflau acolo sus fuseseră foarte atenți să nu lase urme.

Tînărului, Robert Jordan pe numele său, i se făcuse foarte foame și era îngrijorat. I se făcea adesea foame, însă de obicei nu-și făcea griji pentru că nu-l prea interesa ce i se poate întîmpla și știa din proprie experiență cît de ușor te poți strecura în spatele liniilor inamice în regiunea asta. Era la fel de ușor să te bagi în spatele lor pe cît era să treci printre ei, dacă aveai un ghid bun. Singura problemă era să nu te intereseze prea mult ce ți s-ar putea întîmpla dac-ai fi prins – era asta, o dată, și mai conta să decizi în cine poți avea încredere. Fie aveai încredere totală în oamenii cu care lucreai, fie n-aveai deloc, și-n privința asta trebuia să iei o decizie. Dar nu asta îl făcea să se îngrijoreze. Mai erau și alte lucruri.

Anselmo ăsta fusese un ghid bun și se pricepea de minune să urce pe munte. Și Robert Jordan se pricepea la asta, dar încă din clipa cînd începuseră să urce, înainte de revărsatul zorilor, își dăduse seama că bătrînul ar fi putut să-l plimbe așa pînă la ultima suflare. Pînă acum Robert Jordan avusese încredere în Anselmo în orice privință, cu excepția capacității acestuia de a judeca lucrurile. N-avusese încă ocazia să-i testeze discernămintul și, oricum, asta era pînă la urmă treaba lui. Nu, nu-și făcea griji din cauza lui Anselmo și problema asta cu podul nu era mai dificilă decît multe altele cu care se mai întîlnise. Putea să arunce-n aer orice pod din lume și făcuse asta cu poduri de toate mărimile și construite în toate felurile. Avea destul explozibil și echipament în saci cît să spulbere podul fără emoții, chiar dac-ar fi fost de două ori mai mare decît spusese Anselmo și decît și-l amintea chiar el, de cînd îl traversase

în drum spre La Granja, într-un drum bătut cu piciorul, în 1933, sau decît era descris în textul pe care i-l citise Golz cu două nopți în urmă, în camera de la etaj a unei case de lângă Escorial.

— E o nimica toată s-arunci podul ăsta în aer, îi spusese Golz arătînd cu creionul un punct pe harta deschisă în timp ce lumina lămpii cădea pe capul său ras și crestat de cicatrici. Înțelegi?

— Da, înțeleg.

— Nu asta-i problema. Dacă reușești doar să-l arunci în aer e un eșec.

— Înțeleg, tovarășe general.

— Ce trebuie tu să faci e să-l arunci în aer la o anumită oră, în funcție de momentul declanșării atacului. Sigur că înțelegi. Cum faci, în ce fel procedezi, asta-i treaba ta doar.

Golz își privi creionul, apoi și-l lovi ușor de dinți.

Robert Jordan nu spuse nimic.

— Înțelegi asta, că-i treaba ta cum faci, continuă Golz clătîndu-și capul și ciocănînd cu creionul pe hartă. Asta aș face eu. Dar exact asta nu se poate.

— De ce, tovarășe general?

— De ce? izbucnise Golz furios. Cîte atacuri ai văzut la viața ta de mă-ntrebi de ce? Ce te face să crezi că ordinele mele nu vor fi schimbate? Ce te face să crezi că atacul nu va fi anulat? Sau aminat? Cine poate garanta că va fi declanșat în cel mult șase ore de la ora fixată? A decurs vreodată un atac așa cum trebuia?

— Dacă îl conduceți dumneavoastră va începe la timp.

— Nu le conduc niciodată, răspunsese Golz. Eu le concep. Dar nu se poate spune că le conduc. Artileria nu-i a mea. Trebuie să țin mereu seama de asta. Nu mi s-a dat niciodată ce am cerut,

chiar și cînd ar fi avut de unde să-mi dea. Și asta nu-i nici măcar cel mai important lucru. Mai sînt și altele. Știi bine cum sînt oamenii ăștia. Nu-i nevoie să-ți povestesc. Întotdeauna trebuie să fie ceva la mijloc. Întotdeauna mai apare cîte unu' care să se amestece. Așa că vreau să fii sigur că înțelegi.

— Deci, cînd trebuie să-l arunc în aer? întrebă Robert.

— După ce începe atacul. Imediat ce începe, nu înainte. Ca să nu le poată veni întăriri pe șosea, spuse generalul, indicînd cu creionul. Trebuie să fii sigur că nu-mi vine nimic pe cap de pe șosea.

— Și atacul cînd este programat?

— O să-ți zic. Însă ziua și ora se pot schimba oricînd. Trebuie să fii mereu pregătît. Cum a început atacul, îl arunci. Vezi? spuse arătînd cu creionul pe hartă. Doar pe șoseaua asta le pot veni întăriri. Doar pe aici e loc pentru tancuri, artilerie, nici măcar un camion nu poate ajunge pînă la trecătoarea asta pe care o s-o atac decît tot pe aici. Trebuie să fii sigur că podu' ăla dispăre. Și nu înainte, să n-aibă timp să-l repare dacă se amină atacul. Nu. Trebuie să dispară cînd începe atacul și eu am nevoie să fii sigur de asta. Sînt doar două santinele. Bărbatul care va merge cu tine tocmai a venit de-acolo. Se zice că-l un tip pe care te poți baza. O să vezi tu. Are oameni în munți. Ia-ți orlciți oameni îți trebuie. Încearcă să te folosești de cît mai puțini posibil, dar ai grijă să fie totuși destul. Nu-i nevoie să-ți spun eu chestiile astea.

— Și cum îmi dau seama că atacul a fost declanșat?

— O să participe o divizie întregă. O să pregătîm terenul cu un bombardament aerian. Doar nu ești surd cumva, ă?

— Deci, dacă aud bombe să-nțeleg că a-nceput atacul?

— Nu poți trage concluzia asta de fiecare dată, spuse Golz clătînind din cap. Dar de data asta poți. E totuși un atac condus de mine.

— Înțeleg, spuse Robert Jordan. Nu pretind că-mi și place ce-aud.

— Nici mie nu-mi place nemaipomenit de mult. Dacă nu vrei să te ocupi, spune-mi de pe-acum. Dacă nu crezi că o poți face, spune-mi.

— O s-o fac. O s-o fac cum trebuie.

— Asta-i tot ce am nevoie să știu. Că nimic n-o să poată trece pe podul ăla. E absolut necesar.

— Înțeleg.

— Nu-mi place să le cer oamenilor să facă lucruri dintr-astea în asemenea condiții, continuă Golz. Nu ți-aș putea ordona s-o faci. Înțeleg în ce te-aș putea băga cu condițiile mele. De aia îți și explic cu atîta grijă, ca să fiu sigur că înțelegi despre ce-i vorba și că înțelegi și toate posibilele dificultăți și cît de important este.

— Da' cum o să puteți avansa spre La Granja dac-arunc podu-n aer?

— O să fim pregătiți să-l reparăm după ce năvălim în trecătoare. O să fie o operațiune foarte complicată și foarte frumoasă. Ca de obicei. Planul a fost conceput în Madrid. O altă capodoperă de-a lui Vicente Rojo, profesorul ăla lipsit de succes. Și eu trebuie să conduc atacul și, ca de obicei, n-am destulă forță armată. În ciuda tuturor ăstora, e un lucru care se poate face. Sint mult mai mulțumit că trebuie să fac asta decît sint de obicei. Dacă scoatem podu' din decor putem reuși. Putem lua Segovia. Uite, să-ți arăt cum o să meargă treaba. Vezi? N-o să atacăm în capătul trecătorii. Țăla-l avem. Atacul se va da mult mai la vale. Uite... Aici... Așa...

— Aș prefera să nu știu nimic, îi spusese atunci Robert Jordan.

— Bine. Preferi să nu te-narci cu prea multe în partea cealaltă, nu?

— Prefer întotdeauna să nu știu prea multe. Așa, dacă mi se-nîmplă ceva voi fi sigur că nu am ce turna.

— E mai bine să nu știi, spuse Golz scărpinîndu-se cu creionul pe frunte. Și eu mi-aș fi dorit de multe ori să nu știu. Însă despre pod știi - știi tot ce trebuie să știi, da?

— Da. Asta știu.

— Cred și eu. Nu te mai bat la cap. Hai să bem ceva. Mi se face mereu sete cînd vorbesc atîta, tovarășe Hordan. Tare aiurea sună numele tău în spaniolă, tovarășe Hor-down.

— Și cum ar suna Golz în spaniolă, tovarășe general?

— Hotze, spuse Golz rînjind, spunîndu-și numele din fundul gîtului de parcă s-ar fi luptat cu o răceală gravă. Hotze, croncăni din nou. Tovarășu' heneral Khotze. Dac-aș fi știut cum se pronunță Golz în spaniolă mi-aș fi ales un nume mai frumos înainte să vin să mă lupt aici. Îți dai seama, vin să comand o divizie și aș putea să-mi iau ce nume vreau și eu aleg să mă cheme Hotze. Heneral Hotze. Acuma-i prea tîrziu să-l mai schimb. Cum îți place munca de *partizan*?

Partizan era termenul rusesc pentru soldații de gherilă, din spatele liniilor inamice.

— Îmi place foarte mult, spuse Robert rînjind. E foarte sănătoasă, stal mult la aer curat.

— Și mie-mi plăcea de muream cînd eram de vîrsta ta. Cică te pricepi de minune să arunci podurile-n aer. Lucrezi foarte științific. Zic și eu ce-am auzit. Nu te-am văzut niciodată la lucru.

Poate că de fapt nu se-ntimplă nimic. Chiar le-arunci în aer? (Acum începuse să-l ia la mișto.) Uite, gustă asta, spuse el întinzându-i un pahar cu coniac spaniol. Chiar le faci să explodeze?

— Cîteodată.

— Ar fi bine să nu fie nici un „cîteodată“ cu podul ăsta. Da' hai să nu mai vorbim de asta. Ai înțeles ce era de înțeles. Sîntem oameni serioși, așa că putem să facem și glume mai deplasate. Auzi, aveți multe fete acolo, în spatele liniilor?

— Nu, n-avem timp de fete.

— N-aș fi de acord cu asta. Cu cît ai un program de lucru mai puțin ordonat, cu atît ți-e și viața mai dezordonată. Iar tu ai un program foarte dezordonat. Și, apropo, ar trebui să te mai tunzi.

— Las' că-s tuns eu cît trebuie.

Nici de-al dracu' nu s-ar fi ras în cap, ca Golz.

— Am eu destule pe cap și fără fete, adăugă apoi ursuz. Și ce fel de uniformă credeți c-ar trebui să port?

— Nici una. Și ești tuns cît trebuie. Glumeam cu tine. Sîntem doi oameni foarte diferiți, continuă el umplînd paharele. Tu nu te gîndești la fete. Eu nu mă gîndesc deloc. La ce mi-ar folosi asta? Sînt un *Général Soviétique*. Nu gîndesc niciodată. Nu-ncerca să-mi întinzi vreo cursă și să mă faci cumva să gîndesc.

Un tip din subordinea lui, care era așezat pe un scaun și cerceta o hartă întinsă pe o planșetă de desen, mirîl ceva în limba aia pe care Robert Jordan n-o pricepea.

— Mai tac! din gură, îl răspunse Golz în engleză. Glumesc cît am chef. Eu am voie să glumesc, pentru că-s așa de serios. Acum bem asta și după aia te duci. Deci ne-am înțeles, da?

— Da, spuse Robert Jordan. Ne-am înțeles.

Și-au dat mîna, după care Robert a salutat și s-a îndreptat spre mașina Statului-Major, în care bătrînul îl aștepta dormind și, cu mașina aia, au trecut de Guadarrama, și bătrînul dormea mai departe, după care au luat-o pe drumul către Navacerrada, pînă la cabana clubului „Alpin“, unde a apucat și Robert să doarmă trei ore înainte să pornească amîndoi la drum.

Atunci îl văzuse pentru ultima oară pe Golz, cu fața aia a lui ciudată, ciudat de albă, care nu prindea nici un pic de bronz, cu ochii săi de șoim, cu nasul mare, buzele subțiri și capul chel, brăzdat de riduri și cicatrici. A doua zi, seara, aveau să se afle dincolo de Escorial, înaintînd în întuneric de-a lungul șoselei. În beznă, camioanele se încărcau cu infanteriști. Soldați, cătărîndu-se în camioane sub povara echipamentului greu. Mitratorii, ridicîndu-și cu greu armele ca să le urce-n camioane. Tancurile împinse pe platformele înclinate pînă la remorcile lungi ale altor camioane. Divizia care se pregătea se fie mutată în noapte pentru atacul asupra trecătorii. N-avea de gînd să-și bată capul cu asta. Nu era treaba lui. Asta era treaba lui Golz. El avea o singură treabă de făcut și la aia trebuia să se gîndească și trebuia să gîndească clar și să țină cont de ceea ce se mai întimpla între timp și să nu-și facă griji. Era la fel de rău să-ți faci griji ca și să-ți fie frică. Pur și simplu făcea ca treaba să meargă mai greu.

Și acum stătea lîngă pîriu, privind printre stînci undele limpezi, și văzu că pe malul celălalt creștea un covor des de măcriș. Traversă pîriul, culese vreo doi pumni și spălă rădăcinile pline de noroi în apă – apoi se așeză din nou lîngă rucsac și mîncă frunzele verzi, curate și răcoroase